

Миша Ђурковић*
<https://orcid.org/0000-0003-4305-8184>
Институт за европске студије
Београд, Србија

УДК 329.055.2(4)"20"
Прејиходно саопишење
Примљен: 1.12.2022.
Прихваћен: 16.12.2022.

ОРБАН, КАЧИЊСКИ И ПОТРАГА ЗА АДЕКВАТНИМ ПАРТНЕРИМА НА ЗАПАДУ

АПСТРАКТ

Аутор се у раду бави питањем нове радикалне деснице у Европи и њеним престројавањем од проруских ка про-НАТО позицијама. Најпре су представљени профили Виктора Орбана и Јарослава Качињског, као и идеологија нове деснице, коју они утеловљују. Затим се износи кратка историја успона радикалне деснице на Западу од 2000. године, укључујући у то и последњи талас од 2015. до 2019, када су неке од ових партија преузеле власт у својим земљама. Затим се разматра основна хипотеза, која показује како је уз помоћ десног дела америчког естаблишмента вођена операција која је снижавала снагу десних снага, које су имале добре контакте са Русијом (попут Леге или ФПО), за рачун оних делова деснице који су прихватили антируску реторику.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: радикална десница, имиграција, партије, Виктор Орбан, Јарослав Качињски

У једном недавном раду (Ђурковић, 2022) аутор овог излагања показивао је на примеру спорова око ратификације Истанбулске конвенције у којој мери се продубљује вредносни и идеолошки јаз између земаља Западне и Источне Европе. Нешто што су раније биле релативно изоловане појаве, попут евроскептицизма чешког председника Вацлава Клауса¹ и програма појединих интелектуалаца или мањих покрета и партија, постале су заправо доминантни модел. У овој побуни против Брисела и свега онога што Истанбулска

* mdjurkov@gmail.com

¹ За разне облике раног, углавном економски и социјално мотивисаног облика евроскептицизма у појединим државама погледати Hofbauer (2004).

конвенција симболизује и укључује водеће место има алијанса мађарског премијера Виктора Орбана (Viktor Orbán) и пољске владајуће Партије права и правде (ПИС), на чијем је челу *de facto* Јарослав Качињски (Jarosław Kaczyński). Након почетак руске инвазије на Украјину 24. фебруара ове године ова алијанса је, због различитих геополитичких иницијатива и положаја, делимично доведена у питање. Но, са протоком времена и услед заједничког интереса пред предстојеће парламентарне изборе у Пољској 2023, те пред врло важне европске изборе 2024. године, као и услед заједничких проблема у односима са Бриселом, страсти су се смириле и алијанса је обновљена.

Овај њихов савез има симпатизере и неку врсту савезника у готово свим источноевропским земљама, које све више клизе у десно. Но, након изласка УК из Европске уније, постоје амбиције и овог двојца да игра већу и важнију улогу у ЕУ и на укупном европском простору. Виктор Орбан, али и Пољаци граде озбиљне контакте са Трамповим (Donald Trump) структурама и новом десницом у САД, сарађују са Нетањахуом (Benjamin Netanyahu), као и са важним деловима британског евроскептичног естаблишмента, попут *Боу групе* (The Bow Group). Међутим, да би се те амбиције реализовале, постоји потреба да се на простору Западне Европе нађу адекватни партнери, који би такође могли да врше власт. У овом чланку, након што будемо представили њихову идеологију и скорашњи политички развој, даћемо кратак преглед успона и пада десних популистичких партија на Западу након 2015, као и преглед новог таласа са Шведским демократама (ШД) и Браћом Италије (ФдИ), да бисмо завршили са проценама у вези са Европским изборима 2024.

Једна од основних хипотеза коју треба преиспитати јесте да је у протеклих десетак година англо-амерички естаблишмент урадио велики посао на пацификацији, геополитичком преоријентисању и ребрендирању снага радикалне деснице у Европи, тако да њихов популизам постане геополитички прихватљив, да се у што већој мери одвоји од руских веза и да тек тада постане пожељан партнер. Управо примери ове две странке радикалне деснице, које обе имају своје корене у неофашистичким и неонацистичким групама, одлично илуструју како је тај процес одрађен.

Виктор Орбан је у овом тренутку један од најозбиљнијих државника у Европи, чија снага и утицај далеко превазилазе величину државе којом управља. Ово је чист фактицитет, без обзира на то како неко у вредносном смислу гледа на његов рад. Илустроваћу то примером из сопственог искуства. У новембру месецу 2009. године, приликом радног боравка у Будимпешти, посетио сам и партијску фондацију *Сазагвеи* партије Фидес и имао прилике да разговарам са њеним тадашњим челником Иштваном Штумпфом (István Stumpf, иначе шефом кабинета председника Владе у периоду 1998–2002, када је Орбан први пут био председник Владе). Тада је већ било јасно да ће, након парламентарних избора предвиђених за април наредне године, Орбан

преузети власт. На састанку сам имао прилике да видим комплетно припремљен предлог новог Устава, као и читав низ закона, при чему је било јасно да ће симболички као први бити усвојен Закон о двојном држављанству. Овај Устав је донет брзо након преузимања власти, као и поменути Закон о двојном држављанству, на основу ког је преко милион људи за десетак година добило мађарске папире.

Штумпф је такође истакао да ће све зависити од тога колико буду успешни и у економском смислу. Да би то реализовали, примењивали су и тако радикалне мере, као што је исплата свих дугова ММФ-у и национализација приватних пензионих фондова. Све у свему, Орбан и његови тимови припремили су комплетне пакете измене уставног и законског оквира нове економске политике, обнову домаћег банкарског система и стратегију за подизање домаћих привредних система, као што су ланци супермаркета, комплетна нова породична и демографска политика итд.² Такав замашан и кохерентан план редефиниције државе и друштва у овом тренутку у Европи ретко који политичар може да уради.

Орбан је каријеру започео са падом комунизма на челу групе младих антикомуниста, либерала, који су оформили клуб, па затим партију Фидес. Но, већ приликом првог мандата почео је да се спори са бриселском администрацијом, покушавајући да сачува мађарску пољопривреду од бруталне конкуренције западних играча (Hofbauer, 2004: 117). Такође је испољио скептицизам поводом чињенице да је комплетно банкарско тржиште предато страним банкама, као и тржиште осигурања итд. Овај евроскептицизам и еволуција у правцу конзервативизма и суверенизма нарасли су током периода који је провео у опозицији између 2002. и 2010. Током периода на власти од 2010. освојио је консекутивно четири мандата и сваки пут имао две трећине посланика у парламенту. Програм који је спроводио почео је да добија све израженију идеолошку димензију, па је једно време користио израз *нелиберална демократија* (Orban, 2014; Plattner, 2019).

Почео је интензивно да се повезује са организацијама као што су *Светски конгрес њородица*, разне америчке и британске десне фондације, Нетањахуова мрежа израелских конзервативних организација итд. На пример, мађарски фондови данас подржавају издавање престижног интелектуалног часописа *Европски конзервативац* (*The European Conservative*). Организују се кампови и фестивали посвећени породичној политици, која је иначе достигла скоро 5% издвајања буџета, а гост је био и Такер Карлсон (Tucker Carlson). Демографска политика је изразито важна, јер је земља наслеђена са стопом фертилитета 1,2‰ да би се, након свих ових улагања и пореских измена, стигло

² У једном зборнику радова (O'Sullivan, 2015) дат је доста детаљан преглед третмана и реформи појединих сектора живота у Мађарској током другог Орбановог мандата.

до 1,5. Ово се тумачи као најважнији проблем, а за то се оптужују Сорос и бриселска политика, која промовише ЛГБТ, феминизам итд. Многи виђени европски и амерички десни интелектуалци чести су гости у Будимпешти или тамо проводе значајан део времена. Од септембра 2022. стигао је и Род Дрехер (Rod Dreher), веома угледни и утицајни уредник часописа *Амерички конзервативац* (*The American Conservative*), који ради на Дунав институту.

Јарослав Качињски је са својим покојним братом Лехом почео активистичку и политичку каријеру још за време покрета *Солидарноси*. Током деведесетих су се разишли са Валенсом и водили малу партију Центар споразум све до 1998. године. Затим су 2000. године формирали Партију права и правде, која ће одиграти велику улогу у наредне две деценије (Hartlinsky, 2019). На власт су први пут дошли 2005. године. Лех Валенса (Lech Wałęsa) је постао председник државе, а мандат за састав владе поверио је брату који је две године обављао дужност премијера.

Власт су изгубили 2007. године због низа скандала и превремених избора. Лех Качињски (Lech Kaczyński) је погинуо 2010. године у контроверзном паду авиона, заједно са пољским званичницима, који су путовали у Русију да обележе масакр у Катинској шуми. Партија се вратила на власт 2015. године и од тада има стабилну већину и знатну подршку свог електората. У спољној политици, као и сви Пољаци, води изразито антируску, али дискурзивно и врло антинемачку политику, ослања се геополитички на САД, но све озбиљније је у сукобу са Бриселом. Од 2021. године Пољска је под системом казни и не добија један део новца од ЕУ због, како то Брисел дефинише, ауторитарног начина владања, нарушене слободе медија и све више због контроверзне судске реформе. Наиме, оформљена је посебна комисија за правосуђе, која ће контролисати рад судова. Недавно је Пољска, посредством министра спољних послова, званичном нотом затражила од Немачке да јој исплати репарације у висини од 1,3 трилиона долара за начињену штету у Другом светском рату.

Код ПИС-а је у унутрашњој политици идеологија такође све више добијала на значају (Pytlas, 2020). Осим што су изразити националисти, они су такође и јаки социјални конзервативци и конзервативни католици. Још су радикалније од Орбана против ЛГБТ система вредности, односно *идеологије*, како је они дефинишу. То укључује и, на пример, истраге о штетном деловању цртаног филма *Сунђер Бод* и сличних делова популарне културе. Но, за њих је абортус најважније јавно питање. Још у првом мандату покренули су процес рестриктивнијег законодавства о абортусу да би то од 2015. била једна од главних тачака реформе земље. У низу законских измена су *де факто* увели најрестриктивнију легислативу о абортусу у Европи, где је он дозвољен само у екстремним случајевима. То је једна од ствари која највише дели данашње пољско друштво и играће велику улогу на наредним парламентарним изборима.

С друге стране, након почетних либералних мера, као што су смањења пореза, у другом мандату почели су да спроводе јачу католичку социјалну политику и да раде на подизању средњег и сиромашнијег становништва. Омиљени економиста Качињског је Тома Пикети (Thomas Piketty). Житељи села и малих градова, који чине њихову гласачку базу, добили су разне подстицаје како би се смањио јаз у односу на богатије велеградско становништво. Слично као и Орбан, радили су на подизању домаћих крупних система, попут енергетског цина Орлен и на подстицању њихове експанзије у другим земљама.

Важан део њихове, као и Орбанове борбе са утицајем међународних институција везан је за обрачун са независношћу Народне банке у Мађарској и са независношћу правосуђа, а посебно уставних судова у обе земље. Користили су аргумент да никакве реформе не могу да спроводе ако их судови буду опструирали и бранили бриселску идеологију, јер би активистичко судство обарало законе које доносе. Стога су као приоритет *de facto* имали ограничавање ингеренција судства и стављање судства под своју контролу. Виктор Орбан је најпре променио Устав, а онда и на друге начине ограничио делатност Уставног суда Мађарске, док је Пољска формирала посебну комисију за надгледање рада судства, што је постао предмет озбиљног сукоба са ЕУ, односно са Бриселом, како са Комисијом, тако и са Парламентом и Европским судом правде (ЕСП).

Због механизма одлучивања на Европском савету, где се у низу случајева може поднети вето, један другог су бранили од покушаја увођења санкција и казни. Тумачење члана 7 *Уговора о евројској унији* постало је стога предмет великих контроверзи. Пољска је чак прогласила да су домаћи судови и Устав изнад европских, што је на крају изазвало ретрибутивне мере, па се од друге половине 2021. против Пољске примењују казне тако што им се не исплаћује око пола милиона евра дневно из европских фондова. Најпре су били у питању фондови за опоравак од ковида, а затим и структурни фондови Европске уније.

Након опомена и Мађарска је у септембру месецу 2022. била на удару због сличних оптужби за корупцију, ненаменско трошење европских фондова, лошег стања слободе медија и владавине права. У питању је чак 7,5 милијарди евра опредељених средстава. Створила се велика гужва и око доношења новог седмогодишњег буџета, где су Орбан и Качињски поново користили своја права вета да би спречили бриселско условљавање доделе фондова.

Но, како се одлукама ЕСП-а и смањењем могућности за вето у ЕУ усложњавала ситуација у овом рату са Бриселом, Орбан и Качињски су све више схватили да морају озбиљније да пораде на тражењу одговарајућих партнера на Западу, односно у Западним земљама. Ту им је на руку ишао такозвани талас популизма, који је радикалније порастао од 2015. Он је био реакција на

велики прилив имиграната и избеглица из Сирије, али и других арапских и афричких земаља. Направићемо сада мали преглед овог процеса.

Традиционалне странке десног центра и некадашње демохришћанске странке све су више прилазиле генералном консензусу изградње постхришћанских друштава на Западу. Како су оне све више усвајале либералну и мултикултуралну агенду, у којој је имиграција постала прихватљива и пожељна, а како су леве странке потпуно напустиле традиционалну радничку и синдикалну базу и окренуле се питањима феминизма, ЛГБТ права и екологије, радници и нижа средња класа, уплашени за своја радна места и одбрану привилегија државе благостања, почели су да се окрећу новој радикалној десници. Прве важне манифестације тога биле су улазак Жан-Мари Ле Пена (Jean-Marie Le Pen) у други круг председничких избора у Француској 2002. године и успон Слободарске партије Аустрије (ФПО) Јерга Хајдера (Jörg Haider) те улазак у владу са Аустријском народном партијом (ОВП) (Бышок, 2016: 23, 245). Све се то десило почетком 2000-их. Вреди поменути и занимљиву појаву покојног Пима Фортајна (Pim Fortuyn), убијеног новинара и политичара из Ротердама, који је као декларисани хомосексуалац донео нову антиисламску реторику, тврдећи да ислам не припада Европи управо зато што не поштује права жена и сексуалних мањина (Ђурковић, 2019: 351). На његовом трагу и идеологији растао је Герт Вилдерс (Geert Wilders), који ће током неколико година постати врло важна и популарна фигура у холандској политици (Бышок, 2016: 207–227).

Осим имиграције постојали су и други проблеми, који су многе грађане западноевропских држава окретали ка протестним странакама и покретима, онима који су се бунили против политичке коректности и консензуса.³ Све важнију улогу почела су да добијају и биоетичка питања, као што су сурогација и еутаназија, а такође и абортус, посебно након 2010. године. Уочљиво је било велико незадовољство, које константно нараста, па су 2010. године лидери три највеће ЕУ државе Саркози (Nicolas Sarkozy), Камерон (David Cameron) и Меркел (Angela Merkel) готово у истом тренутку изашли са тврдњом да мултикултурализам не функционише, да се имигранти не интегришу и да ће морати да се појача политика интеграције и сузбијања мултикултурализма стварањем паралелних друштава. Стопа фертилитета у Западној Европи је радикално падала и сада је на неких 1,5%, а становништво је постајало све старије, уз све каснији одлазак у пензију. И онда је 2015. године, са експлозијом имиграције дошао и окидач који је огромно незадовољство разним

³ Упркос јасној идеолошкој пристрасности, монографија проф. др Бакића о радикалној десници даје доста корисног материјала и социолошких анализа за разумевање успона овог политичког спектра у последњој деценији (Бакић, 2018).

сегментима политике сконцентрисао на антиимигрантско расположење, што је довело до успона тзв. популистичких странака радикалне деснице.

Нешто што је отпочело са антимигрантским скуповима појединих организација, као што је ПЕГИДА у Немачкој, ускоро је нашло своју практичну политичку верификацију у снажном успону нове радикалне деснице у низу земаља у Европи и такозваног идентитарског покрета (Ђурковић, 2019: 355–363). Осим великог број портала, магазина, подкаста и појачане активности на друштвеним мрежама, овај успон је свој израз нашао и у снажном успону политичких партија тог усмерења. У низу земаља ове нове партије прешле су 20% подршке бирача, али су својим деловањем и наметањем тема почеле да делују и на читав политички спектар, па су и партије старе мејнстрим деснице морале да почну да им се прилагођавају и приближавају. Најочитији пример је ОВП у Аустрији, који је усвојио много од антимигрантске реторике ФПО, а затим је са њима направио и коалицију.

Први талас успона тзв. десних популистичких странака у ЕУ трајао је од 2016. до 2019. Аустрија, која је већ имала претходно искуство са успоном Јерга Хајдера око 2000. године, када је ФПО ушао и у Владу према којој су примењене санкције Брисела, прва је дошла у позицију да њену извршну власт преузму припадници нове деснице. На председничким изборима 2017. године, упркос чињеници да су све остале партије сложено изашле против њиховог кандидата, Норберт Хофер (Norbert Hofer) је врло тесном разликом изгубио изборе. Ипак, на наредним парламентарним изборима партија је доживела велики раст и постала озбиљан субјект у унутрашњој политици. Млади лидер демохришћанске странке Себастијан Курц (Sebastian Kurz) осетио је да антимигрантска реторика највише покреће бираче, па је најпре променио дискурс и понашање странке, а затим ушао у коалицију са ФПО. Ова Влада је трајала од децембра 2017. до јуна 2019. Када је првог јуна наредне године и у Италији формирана популистичка Влада, на чијем је челу био независни експерт Конте (Giuseppe Conte), али чију је основу чинила коалиција Покрета пет звездица и партије Лега Италија, изгледало је да је започео талас формирања радикално десних влада. Треба напоменути да су део влада постали и изразито антимигрантска Народна партија у Данској, која је примењивала закон којим се имигрантима одузимају средства којима се касније финансира њихов боравак), затим партија Правих Финаца у Финској и радикално десна коалиција три мање партије, која је постала део Владе Бугарске. Дакле, у једом тренутку у пет држава Европске уније радикална десница је или била партнер у власти или доминантна, попут Лиге у Италији, чија је популарност пред европске изборе 2019. нарасала на чак 35%.

Но, и тамо где нова десница није ушла у власт, њен успон је био очигледан. Вилдерсова партија у Холандији, на пример, или Фламандски блок у Белгији постали су веома важан фактор партијске сцене и диктирали су теме

у јавној дебати. Марин Ле Пен (Marine Le Pen) и њен Национални фронт због специфичног изборног система нису успели да постану важан фактор у парламенту, али се она суверено издвојила као озбиљан председнички кандидат, који је у неколико циклуса ушао у други круг избора. У Шпанији се појавио неофранкистички Вокс. Можда је најзанимљивији феномен била појава Алтернативе за Немачку, прве антисистемске партије у немачком парламенту после Другог светског рата, која је на изборима 2017. добила 12% гласова.

Победа Доналда Трампа и победа *Да* на Брегзит референдуму дали су ветар у леђа овим појавама, јер су такође великим делом засновани на антиимигрантској политици и дискурсу. Но, већи део ове нове радикалне деснице имао је или је био оптуживан за озбиљне контакте са Русима, па чак и за примање финансија. Иако је званично једино за Национални фронт показано да је од чешко-руске банке узео кредит пред председничке изборе 2017, у медијима су се непрестано појављивале приче о контактима са Русима и о наводном финансирању. Неоспорно је да су партије, попут Националног фронта, Леге или ФПО, имале веома добре контакте са Москвом и да су њихови представници често тамо путовали и састајали се са разним факторима, пре свега са политичарима и бизнисменима, као што је Константин Малофејев (Константин Валерјевич Малофеев). Но, велико је питање да ли је ту било и реалне помоћи или је постојао интерес ових странака да код свог бирачког тела покажу да заиста добро стоје са Русима.

Лево-либерални простор англо-америчког света, укључујући у то и медије, читав овај покрет, са Орбаном и Качињским описивао је терминима, од којих је популизам био најмање погрдан: фашизам, неофашизам, радикални национализам итд. Доналд Трамп је са некима правио контакте, а негде, где се то очекивало, сарадња је изостала. Ипак, десни део овог естаблишмента, повезан са фондацијама, интелектуалним организацијама и часописима сличне провенијенције, почео је озбиљан процес рада са тим простором. Не треба заборавити да је Стив Бенон (Steve Bannon), након напуштања Трампове администрације, прешао у Европу и лоцирао се у један стари манастир у Италији, градећи контакте са разним лидерима, покретима, невладиним организацијама, пролајф групама итд. У исто време је, рецимо, почео са радом и европски огранак Алијансе за одбрану слободе, врло утицајне хришћанске, адвокатске организације из Вашингтона итд. Овај процес ће своје резултате показати неколико година касније.

Док су радикалне партије у мањим земљама након смиревања имиграционог таласа изгубиле своју основу и све испале из власти након наредних избора, у Аустрији и Италији је процес уклањања ових структура био доста драматичан. У тренутку када се чинило да ФПО заједно са ОВП-ом има стабилну владу, у којој је, на пример, њихов генерални секретар Кикл (Herbert Kickl) обављао функцију министра унутрашњих послова, десила се

контроверзна афера са пуштањем снимака лидера странке Штрахеа и његовог блиског сарадника Гуденијуса са Иблице (Grobe, 2019). Пошто је афера пласирана посредством немачких портала, а знало се да Немци не би желели да се овај систем прелије на Немачку, постоје тумачења да су ово нелегално снимање и пуштање материјала организовале управо немачке службе безбедности. Након афере која је знатно пољуљала углед и ФПО и Владе, премијер Курц је био принуђен да их избаци из коалиције. Након тога су уследили унутрашњи сукоби, који су завршили тиме што је Штрахе изашао и формирао нову неуспешну странку.

У Италији је Салвини (Matteo Salvini), осокољен наглим растом и потенцијалним партнерством са партијама Форца Италија и Браћа Италије, изазивао кризу тражећи ванредне изборе, на којима би материјализовао тако висок рејтинг. У процесу у коме су одређену улогу имали и папа и Ангела Меркел, он се већ био договорио са лидером опозиције Ренцијем (Matteo Renzi) да се иде на распуштање парламента. Када је оборио Владу, њему иза леђа је међутим организовано да Покрет пет звездица направи нову већину са дотадашњом левом опозицијом и да формира нову владу, која ће Салвинија отерати у опозицију и натерати га да почне да се приближава ЕПП-у и европском мејнстриму. Од тада је почео његов пад који је на крају довео докле да на изборима 2022. добије мање од 9 процената.

Важно је уочити да су на удару биле пре свега групације које су имале добре односе са Русима, док је полако почео процес легитимизације и успона странака са јасном про-НАТО и антируском позицијом. То је јасна позиција пољског ПИС-а и у нешто мањој, али довољној мери Орбана. Треба погледати и да је 2019. у Европском парламенту тешком муком састављена групација под називом Идентитет и демократија, која је имала много мање успеха него што се предвиђало. Ово је групација која се идентификовала више са Русима, док је ЕЦП остао, не само због Енглеза, проатлантистички. Фидес, који је полако избациван из ЕПП-а, такође није кренуо у правцу групе Идентитет, већ ЕЦП-а и Орбан је редовно учествовао на скуповима америчких десних фондација. На пример, у јануару 2020. у Риму је одржан скуп из серијала о националном конзервативизму, на коме су били и Орбан и Мелони, пуно Пољака, Марион Маришал Ле Пен (Marion Maréchal-Le Pen), Шведске демократе итд.

Иначе, треба приметити и да се успон нове деснице поклопио са покушајима еманципације Немачке и ЕУ од НАТО оквира. Радило се о низу потеза, попут одбране евра, Минског процеса, реформи ЕУ, изградњи Северног тока итд., којим је пре свега Меркелова, уз подршку делова немачке и европске елите, почела да гради бар делимичну самосталност и да се традиционално

повезује са Русима на основу комплементарности и интереса.⁴ Русија је, пре свега, радила са мејнстримом немачких и европских елита, али је на нижим нивоима такође радила и на изградњи односа са деловима ове нове радикалне деснице. Било је доста заједничких тема и интереса, попут приче о породици, европском јединству итд.

У међувремену је десни део америчког естаблишмента, у координацији са Нетањахуовом инфраструктуром, покренуо читав низ акција да привуче актере нове радикалне деснице. Преко поменутог система конференција и скупова, као и преко разних интелектуалаца из односних земаља, који су укључени у десне међународне организације, не само да је промовисана одређена идеологија већ су и ови лидери били у то укључени и вођени на скупове, где су упознавали утицајне финансијере итд. На пример, Матијас Карлсон (Mattias Karlsson), један од главних људи у Шведским демократама, регуларан је на тим скуповима. Основао је *Едмунд Берк фондацију* у Шведској, а преко њега је рађена и легитимизација, пацификација ШД и њихово одустајање од анти-НАТО реторике. На изборима 2018. године, на пример, то је било врло важно питање, а ове године су потпуно променили став и прихватили НАТО.

Иначе, Роџер Скрутон (Roger Scruton) и Гилберт Честертон (Gilbert Chesterton) представљају најважнија интелектуална имена, која се чују на овим скуповима. У последњих пар година веома је утицајна студија Јорам Хазонија *Врлина национализма* (Хазони, 2021).

У овај посао укључени су врло широки слојеви фондација, финансијера и интелектуалаца. *Херитиџ*, *Едмунд Берк фондација* из САД, *Светски конгрес породица*, *Боу труи* из Британије само су неки од бројних субјеката тог типа. Нимало случајно, доста озбиљних скупова било је баш у Италији, где је годинама боравио и свој центар имао и Стив Бенон. У марту 2019. у Верони је одржан Светски конгрес породица, на коме је говорио и Салвини и Каталин Новак (Katalin Novák, тада министар, а сада председник Мађарске), а звезда у успону била је Мелони (Giorgia Meloni) са тада 10% гласова. Њен говор са тог скупа, где говори о себи као „мајци, жени и хришћанки”, данас је виралан. Цела ова прича постала је још важнија после почетка рата у Украјини, мада се тада само експлицирало оно што је дуго припремано. У последњих годину дана све важније су такозване СРАС конференције (The Conservative Political Action Conference), где је учествовала и Мелонијева.

Ваља обратити пажњу на то да је пред изборе у *Вашингтон* лансирана прича о томе како су Руси финансијски помагали неке странке широм света, па и у Европи (Ryan, 2022). Ово је директно таргетирано Салвинија и

⁴ О овом положају Немачке као силе која води из позадине погледати одличну студију професора Херфрида Минклера, саветника Меркелове за спољну политику (Minkler, 2016).

оборило га на осам процената. Салвини је задржао умерен однос према Русији и зато је, чини се, оборен, а гласови су се прелили ка Браћи Италије као партији која је сарадњом са *Асиен клубом* све више демонстрирала спремност да се укључи у антируски блок.

У међувремену су остварени и бројни контакти припадника нове радикалне деснице у низу земаља: ПИС гради све боље односе са Браћом Италије, а позивали су и Марин ле Пен у Варшаву, покушавајући да виде да ли је сарадња са њом могућа. Главни циљ целе ове операције је да се на Брегзит линији слаби Брисел и пре свега немачки утицај и снага у Европи. Дакле, Пољацима и Мађарима треба дати антибриселске савезнике у Западној Европи. Такође, треба да се цела ова нова радикална десница, са про-НАТО усмерењем, на таласу популарности организује у ојачалу проенглеску ЕЦР групу у Европском парламенту, која претендује да буде једна од највећих. У том правцу слабе се или преводе сви субјекти из Европе идентитета, јер она симболизује оне који су блиски Русима. У Француској се додатно ради са Марион Маришал Ле Пен, која се дистанцирала од тетке и, чини се, гради своју посебну политичку и интелектуалну мрежу.

Пољаци су овде најважнији субјект, али ни Орбан није далеко, упркос мало бољим односима са Русијом. Као што је примећено, он се придружује ЕЦР-у, а не Европи идентитета, и има врло озбиљне атлантистичке везе. У Будимпешти је више од десет година бивши саветник Тачерове (Margaret Thatcher) Џон О'Саливен (John O'Sullivan), који води Дунав институт, изразито проатлантистичку организацију. Он ради и бројне послове за Орбанову администрацију. У Будимпешти су, посебно на Матијас Корвин колеџу и на Дунав институту, уосталом као и у Пољској, многи амерички професори и интелектуалци.

Дакле, Мелонијева и Шведске демократе ће јачати антибриселски и анти-немачки фронт у ЕУ и бити важан ослонац Вашингтону и Енглезима. У самој Немачкој су, преко екологије и Маршева за слободу петком, страни фактори и фондације потпуно наметнули ову нову зелену агенду, која се преко ноћи претворила у чист атлантизам. Зелени, либерали и све више и опозициона ЦДУ претварају се у изразите антируске странке, а читав јавни простор у овој држави, упркос противљењу обичног света, премрежен је плаво-жутим заставама подршке Украјини.

Све у свему, ово овладавање јединим простором у Европи на коме су Американци и Енглези могли да имају проблеме, као и одвлачење деснице од Руса, а привлачење ка НАТО врло је озбиљан и важан пројекат. Тиме су, чини се, Орбан и пре свега Качињски, уз помоћ Англо-Американаца, добили озбиљне партнере на Западу, са којима ће моћи да формирају веома јаку групу у Европском парламенту 2024. и са којима ће у Европском савету моћи релевантно да оспоравају и блокирају разне иницијативе.

Miša Đurković*

Institute of European Studies

Belgrade, Serbia

ORBÁN, KACZYŃSKI AND THE SEARCH FOR ADEQUATE PARTNERS IN THE WEST

ABSTRACT

In the paper, the author deals with the issue of the new radical right in Europe and its realignment from pro-Russian to pro-NATO positions. He first presents the profiles of Viktor Orbán and Jarosław Kaczyński and the ideology of the new right they embody. These are followed by a brief history of the rise of the radical right in the West since 2000, including the last wave from 2015 to 2019, which is when some of these parties took power in their respective countries. He then discusses the main hypothesis, which shows how, with the help of the right-wing part of the American establishment, an operation was conducted to reduce the strength of the right-wing forces that had good contacts with Russia (like the Lega or the FPO) at the expense of the parts of the right that accepted the anti-Russian rhetoric.

KEY WORDS: *radical right, immigration, parties, Viktor Orbán, Jarosław Kaczyński*

In a recent paper (Djurkovic, 2022), the author used the example of disputes over the ratification of the Istanbul Convention to show the extent to which the value and ideological gap between the countries of Western and Eastern Europe is deepening. Issues that used to be relatively isolated phenomena, such as the Euroscepticism of the Czech President Václav Klaus¹ or the programmes of individual intellectuals or smaller movements and parties, have actually become the dominant model. In this rebellion against Brussels and all that the Istanbul Convention symbolises and includes, the alliance of the Hungarian Prime Minister

* mdjurkov@gmail.com

¹ For various forms of early, mostly economically and socially motivated forms of Euroscepticism in certain countries, see Hofbauer (2004).

Viktor Orbán and the Polish ruling Party of Law and Justice (PiS), *de facto* headed by Jarosław Kaczyński, is now leading the way. After the beginning of the Russian invasion of Ukraine on 24 February this year, this alliance was partially brought into question because of its members' different geopolitical initiatives and positions. But with the passage of time and due to common interest in the upcoming 2023 parliamentary elections in Poland and the highly important European elections in 2024, as well as the common problems in relations with Brussels, passions subsided and the alliance was renewed.

The alliance has sympathisers and sort-of allies in almost all Eastern European countries, which are increasingly sliding in the direction of the right. In the aftermath of the UK's exit from the European Union, this duo is now showing an ambition of playing a much bigger and more important role in the EU and the entire European area. Viktor Orbán, as well as the Poles, is establishing serious contacts with Trump's structures and the new right in the USA. They are also cooperating with Netanyahu, as well as with some important parts of the British Eurosceptic establishment such as the *Bow Group*. But in order to realise these ambitions, they need to find adequate partners in Western Europe who could exercise power. In this article, once we present their ideology and recent political development, we will provide a brief overview of the rise and fall of the right-wing populist parties in the West after 2015, as well as an overview of the new wave, involving the Swedish Democrats (SD) and the Brothers of Italy (FdI), and conclude with assessments regarding the 2024 European elections.

One of the basic hypotheses that should be reconsidered is that in the past ten years the Anglo-American establishment has done a great job of pacifying, geopolitically reorienting and rebranding the forces of the radical right in Europe, rendering their populism geopolitically acceptable, separating them as much as possible from their Russian connections, and only then turning them into desirable partners. The examples of these two radical right-wing parties, both of which have roots in neo-fascist and neo-Nazi groups, perfectly illustrate how this process was carried out.

At the moment, Viktor Orbán is one of the most serious statesmen in Europe, whose strength and influence far exceeds the size of the country he leads. This is an undisputed fact, regardless of how one views his work in terms of value. I will illustrate this from my own experience. In November 2009, while working in Budapest, I visited the foundation of the Fidesz party, *Szabadvegt*, and had an opportunity to speak with its then leader István Stumpf (who had been Prime Minister's Chief of Cabinet in the period 1998-2002, when Orbán served as Prime Minister for the first time). At that time, it was already clear that Orbán would take power after the parliamentary elections that were scheduled for April the following year. At the meeting, I had the opportunity to see the fully prepared draft of the new Constitution, as well as an entire string of laws, and it was clear

that the Law on Dual Citizenship would be adopted, symbolically, as the first. The draft Constitution was adopted soon after Orbán took power, as well as the above mentioned Law on Dual Citizenship, on the basis of which more than a million people received Hungarian papers in 10 years.

Stump also pointed out that all will depend on how successfully they managed things in the economic sphere. To realise this goal, they applied such radical measures as the repayment of all debts to the IMF and the nationalisation of private pension funds. All in all, Orbán and his teams prepared complete sets of changes to the constitutional and legal framework of the new economic policy and the restoration of the domestic banking system, a strategy for the revival of the domestic economic systems such as e.g. supermarket chains, a complete new family and demographic policy, and so on.² Rare is a politician that could develop such a sweeping and coherent plan for redefining the state and society at this moment in Europe.

Orbán began his career after the fall of communism, leading a group of young anti-communists, liberals, who formed the *Fidesz* club and party. However, it was as early as during the first mandate that he started arguing with the Brussels administration, trying to save Hungarian agriculture from the brutal competition of Western players (Hofbauer, 2004: 117). He also expressed scepticism about the fact that the entire banking market, as well as the insurance market, has been handed over to foreign banks. This Euroscepticism and movement towards conservatism and sovereignty grew in the period between 2002 and 2010, which he spent in opposition. After he came to power in 2010, he won four consecutive mandates, each time with two-thirds of the members of parliament. The programme he implemented began to acquire an increasingly pronounced ideological dimension, so for some time he used the term *illiberal democracy* (Orban, 2014; Plattner, 2019).

He began to establish contacts with organisations such as the *World Congress of Families*, various American and British right-wing foundations, Netanyahu's network of Israeli conservative organisations, and others. For example, today, Hungarian funds support the publication of the prestigious intellectual magazine *European Conservative*. There are camps and festivals dedicated to family policy, which is currently allocated almost 5% of the state budget funds. Tucker Carlson was once invited as a guest. Demographic policy is extremely important because Orbán inherited a country whose fertility rate at the time was 1.2%. After all these investments and tax changes, this number reached 1.5, and this is currently perceived as the most important problem, caused by George Soros and the Brussels policy that promotes LGBT and feminism. Many well-known European and American right-wing intellectuals are frequent guests in Budapest, or spend a

² In the collection of works (O'Sullivan, 2015), there is a fairly detailed overview of the treatment and reforms of certain sections of life in Hungary during Orbán's second mandate.

significant part of their time there. Rod Dreher, a highly respected and influential editor of the magazine *American Conservative* who now works at the Danube Institute, also arrived in September 2022.

Jaroslav Kaczyński started his activist and political career with his late brother Lech at the time of the *Solidarity* movement. In the 1990s, they parted ways with Valensa to form a small party, *Agreement Centre*, which existed until 1998. In 2000, they formed the *Law and Justice Party*, which would play a major role in the two decades that followed (Hartlinsky, 2019). They came to power for the first time in 2005. Lech became President of the country and entrusted the task of forming a government to his brother, who served as Prime Minister for two years.

They lost power in 2007 due to a series of scandals and early elections. Lech died in 2010, in a controversial plane crash. The aircraft was carrying Polish officials to Russia, to the commemoration of the Katyn Forest massacre. The party returned to power in 2015 and since then has had a stable majority and considerable support from the electorate. In foreign policy, the party, like all Poles, leads a distinctly anti-Russian but discursively also highly anti-German policy and relies geopolitically on the USA. However, it is also increasingly clashing with Brussels. In 2021, Poland has been imposed a system of penalties and is not receiving a portion of the EU funds due to what Brussels defines as an authoritarian way of governing and reduced freedom of the media, but increasingly also due to the controversial judicial reform. Namely, a special commission for the judiciary has been established to control the work of the courts. Recently, in an official note of the Minister of Foreign Affairs, Poland asked Germany to pay it reparations in the amount of USD 1.3 trillion for the damage it caused in the Second World War.

Ideology also kept gaining greater and greater significance in the internal politics of the PIS (Pytlas, 2020). Besides being strong nationalists, they are also strong social conservatives and conservative Catholics. Even more radical than Orbán, they are opposed to the LGBT value system, that is, *ideology* (as they define it). This includes, for example, investigations into the harmful effects of the *Sponge Bob Square Pants* cartoon and similar examples of popular culture. But for them, the most important public issue is abortion. As early as during the first mandate, they started passing more restrictive legislation on abortion, which became one of the main points of the country's reform after 2015. In a series of statutory changes, they *de facto* introduced the most restrictive abortion legislation in Europe. Consequently, abortion is now allowed only in extreme cases. It is one of the issues that divides today's Polish society the most and will play a big role in the next parliamentary elections.

On the other hand, after the initial liberal measures such as tax reductions, in the second mandate they began to implement a stronger Catholic social policy and work on uplifting the middle class and indigent population. Kaczyński's favourite economist is Thomas Piketty. Residents of villages and small towns, who make

up their voting base, received various incentives that were aimed at reducing the gap between them and the wealthier metropolitan population. Much like Orbán, they worked to build and enhance large domestic economic systems, such as the energy giant *Orlen*, and to encourage their expansion in other countries.

An important part of their and Orbán's struggle with the influence of international institutions had to do with the independence of the National Bank of Hungary and the judiciary, especially the Constitutional Courts of both countries. The argument they used was that they could not implement any reforms if the activist courts obstructed them and defended the Brussels ideology by overturning the laws they passed. Therefore, their *de facto* priority was to limit the jurisdiction of the judiciary and bring it under their control. Orbán first changed the Constitution, and then in other ways limited the activity of the Constitutional Court of Hungary, while Poland established a special commission to supervise the work of the judiciary, which became the subject of a serious conflict with the EU, i.e. Brussels, including the Commission, the Parliament and the European Court of Justice.

Due to the decision-making mechanisms of the European Council, where a veto can be submitted in a number of cases, they defended each other from EU's attempts to introduce sanctions and penalties against them. The interpretation of Article 7 of the *Treaty on European Union* has therefore become the subject of great controversy. Poland even declared that domestic courts and the Constitution were above those of the European Union, which ultimately caused retributive measures. So penalties are now being applied against Poland (since the second half of 2021), in the form of withdrawal of approximately EUR 500.000 per day from European funds which the country would otherwise be receiving. First it was the funds that were intended for recovery from the Covid-19 pandemic, but these were followed by the structural funds of the European Union.

In September 2022, after a warning, Hungary also came under attack due to similar accusations of corruption, misuse of European funds involving approximately EUR 7.5 billion, as well as the poor state of media freedom and the rule of law. Voices were raised also regarding the adoption of the new 7-year budget, where Orbán and Kaczyński once again used their veto rights to prevent Brussels from conditioning the allocation of funds.

However, as the situation grew more complicated by the decisions of the European Court of Justice and the reduction of veto possibilities in the EU, in their war with Brussels Orbán and Kaczyński realised that they had to start working more seriously on a search for suitable partners in the West, i.e. in Western countries. The so-called wave of populism, which grew more radically since 2015 as a reaction to the large inflow of immigrants and refugees from Syria, as well as from other Arab and African countries, came in handy. We will now provide a brief overview of this process.

Since the traditional parties of the centre-right and the former Christian Democratic parties were increasingly approaching a general consensus on building post-Christian societies in the West and adopting the liberal and multicultural agenda according to which immigration was becoming acceptable and desirable, and since the left parties were completely abandoning their traditional labour and union base and turning to the issues of feminism, LGBT rights and ecology, workers and the lower middle class, afraid for their jobs and wishing to defend the privileges provided by the land of plenty, began to turn to the new radical right. The first important manifestations of this were Jean-Marie Le Pen's entry into the second round of the French 2002 presidential elections and the rise of Jörg Haider's Freedom Party of Austria (FPÖ) and its entry into the government with the Austrian People's Party (ÖVP) (Бышок, 2016: 23, 245). All this happened in the early 2000s. Another thing worth mentioning is the interesting appearance of the late Pim Fortuyn, the murdered journalist and politician from Rotterdam who, as a declared homosexual, started a new anti-Islamic rhetoric claiming that Islam does not belong in Europe precisely because it does not respect the rights of women and sexual minorities (Ђурковић, 2019: 351). Geert Wilders, who in a few years would become a very important and popular figure in Dutch politics, grew up following in his footsteps and ideology (Бышок, 2016: 207–227).

Apart from immigration, there were also other problems that turned many citizens of Western European countries towards protest parties and movements, those that rebelled against political correctness and consensus.³ Bioethical issues such as surrogacy and euthanasia, as well as abortion, especially after 2010, began to play an increasingly important role. It was noticeable that dissatisfaction was growing, so in 2010 the leaders of the three largest EU countries - Sarkozy, Cameron and Merkel - came out, almost at the same time, with the claim that multiculturalism is not working, that immigrants do not integrate, and that the policy of integration and suppression of multiculturalism will have to be strengthened through the creation of parallel societies. The fertility rate in Western Europe has been falling dramatically and currently stands at around 1.5%. The population is getting older, and is retiring later. But in 2015, the explosion of immigration was the trigger that transformed the enormous dissatisfaction with various segments of politics into an anti-immigration mood, which led to the rise of the so-called populist parties of the radical right.

Movements that started as anti-immigrant gatherings of certain organisations, such as the German PEGIDA, soon found their practical political verification in the strong rise of the new radical right in a number of countries in Europe and

³ Despite the clear ideological bias, Bakić's monograph on the radical right offers much useful material and sociological analyses for understanding the rise of this side of the political spectrum in the last decade (Bakić, 2018).

the so-called identitarian movements (Ђурковић, 2019: 355–363). Besides a large number of portals, magazines and podcasts, and an increased activity on social networks, this phenomenon also found its expression in the strong rise of political parties of a similar orientation. In a number of countries, these new parties exceeded 20% of voter support; however, with their actions and imposition of topics, they began to affect the entire political spectrum, so the parties of the old mainstream right were forced to start adapting to them and approaching them. The most obvious example is the Austrian ÖVP, which adopted much of the FPÖ's anti-immigrant rhetoric and then formed a coalition with them.

The first wave of the rise of the so-called right-wing populist parties in the EU lasted from 2016 to 2019. Austria, which already had some experience with the rise of Jörg Haider around 2000, when the FPÖ entered the government against which Brussels later applied sanctions, was the first country whose executive branch of power was taken over by members of the new right. In the 2017 presidential election, Norbert Hofer lost by a very narrow margin despite the fact that all other parties unanimously opposed his candidacy. After the following parliamentary elections, however, his party experienced significant growth, becoming a serious actor in internal politics. The young leader of the Christian Democratic Party, Sebastian Kurz, realised that it was the anti-immigrant rhetoric that moved voters the most, so he first changed the party's discourse and behaviour, and then entered into a coalition with the FPÖ.

This government lasted from December 2017 to June 2019. When a populist government was formed in Italy on 1 June of the following year, headed by independent expert Conte but based on the coalition of the Five Star Movement and the Lega Italia party, it seemed that radical right-wing governments were popping up all over the place. It should be noted that the strongly anti-immigrant People's Party in Denmark (which implemented a law depriving immigrants of funds that later financed their stay), the True Finns party of Finland, and the radical right-wing coalition of three smaller parties that became part of the government in Bulgaria, also entered the executive branch of power. Thus, in five European Union countries, the radical right was at one point either a partner in government or was dominating, as was the case with the League in Italy, which before the European elections in 2019 grew to achieve 35% popularity.

But the rise of the new right was obvious even in the countries where such parties did not manage to come to power. Wilders' party in the Netherlands, for example, or the Flemish Bloc in Belgium, became very important factors on the political party scene, dictating the topics to be debated in public. Because of the specific party system, Marine Le Pen and her National Front failed to become an important factor in the parliament, but she sovereignly stood out as a serious presidential candidate who had reached the second round of elections in several cycles. Neo-Francoist Vox appeared in Spain. However, the most interesting

phenomenon was perhaps the emergence of the first anti-system party in the German parliament after the World War II, the Alternative for Germany, which received 12% of the votes in the 2017 elections.

The victory of Donald Trump and of *Yes* in the Brexit referendum gave these phenomena a wind at the back because they, too, were also largely based on anti-immigrant politics and discourse. But most of these new radical right-wingers had serious contacts with the Russians, or were accused of having them and even receiving funds from them. Although officially only the National Front was found to have taken a loan from a Czech-Russian bank prior to the 2017 presidential election, stories about contacts with Russians and their alleged financing were constantly appearing in the media. It is undeniable that parties like the National Front, Lega or FPO did maintain very good contacts with Moscow, and that their representatives often travelled there and met with various actors, above all politicians and businessmen such as e.g. Konstantin Malofeyev. But the big question was whether there was any real help involved or these parties just had an interest in showing their electorate that they were on good terms with Russians.

The left-liberal space of the Anglo-American world, including the media, described this entire movement, including Orbán and Kaczyński, using terms of which 'populism' was the least derogatory: fascism, neo-fascism, radical nationalism, etc. Trump did make some contacts, but there were times when cooperation, although expected, did not materialise. But the right part of this establishment – connected to foundations, intellectual organisations and magazines of similar provenance - began seriously working within the realm of that space. We should not forget that after leaving the Trump administration, Steve Bannon moved to Europe and settled in an old monastery in Italy, building contacts with various leaders, movements, non-governmental organisations, pro-life groups and others. For example, the European branch of the *Alliance for the Defence of Freedom*, a very influential Christian lawyers' organisation from Washington, started to operate at the same time. This process showed results a few years later.

While radical parties in smaller countries lost their cause after the immigration wave subsided and all fell out of power after the next elections, in Austria and Italy the process of removing these structures proceeded in ways that were quite dramatic. When it seemed that the FPO together with the ÖVP had a stable government, in which e.g. their general secretary Kickl was serving as Minister of Interior, a controversial affair took place involving the release of video footage of party leader Strache and his close associate Gudenius taken in Ibiza (Grobe, 2019). Since the affair was published via German portals, and Germans were known for not wanting the process to spill over into their country, there have been interpretations that this unlawful recording and release of material was in fact organised by the German security services. Once the affair subsided, having significantly undermined the reputation of both the FPO and the government, Prime Minister

Kurz was forced to kick FPO out of the coalition. This was followed by internal conflicts that ended with the exit of Strache. After that, he established a new, unsuccessful party.

In Italy, Salvini, encouraged by a rapid growth in popularity and a potential partnership with the parties Forza Italia and Brothers of Italy, caused a crisis by requesting early elections so that he could materialise his party's high rating. In a process in which both the Pope and Angela Merkel played a certain role, he had already agreed with Renzi, the leader of the opposition, to proceed with the dissolution of the parliament. When he overthrew the government, however, it was organised behind his back for the Five Star Movement to form a new majority with the previous left opposition and form a new government that would drive Salvini into opposition and force him to start approaching the EPP and the European mainstream. That is when his decline began, eventually leading to him getting less than 9% of the votes in the 2022 elections.

It is important to note that groups that had good relations with the Russians were coming under attack, and that the process of legitimisation and the rise of parties with a clear pro-NATO and anti-Russian position was slowly beginning. This was the clear position of the Polish PIS and, to a lesser but sufficient extent, Orbán. It should also be noted that in 2019 the group called Identity and Democracy was finally formed in the European Parliament, after painful efforts, and that its success was much lower than predicted. This is a group that identified more with the Russians, while the ECR remained pro-Atlantic but not only because of the English. Fidesz, which was slowly being expelled from the EPP, also did not move in the direction of the Identity group, but rather the ECR, while Orbán regularly participated in the gatherings of American right-wing foundations. For example, a meeting from the series on national conservatism was held in Rome in January 2020. It was attended by Orbán and Meloni, numerous Poles, Marion Maréchal-Le Pen, the Swedish Democrats, etc.

It should be noted that the rise of the new right coincided with the attempts to free Germany and the EU from the control of the NATO framework. There was a series of moves such as the defence of the euro, the Minsk process, the EU reform, the construction of the Nord Stream, etc., by which primarily Merkel, with the support of parts of the German and European elite, began to build at least partial independence and to traditionally connect with the Russians based on complementarity and interest.⁴ Russia cooperated primarily with mainstream German and European elites, but at lower levels it also worked to build relationships with

⁴ For additional information about this position of Germany as a leading background power, see the excellent study by Professor Herfried Münkler, Merkel's foreign policy advisor (Münkler, 2016).

parts of the new radical right. They had many common topics and interests, such as the family narrative, the European unity and so on.

In the meantime, in coordination with Netanyahu's infrastructure, the right section of the American establishment launched an entire string of actions to attract actors of the new radical right to itself. Through the aforementioned system of conferences and gatherings, and through various intellectuals involved in right-wing international organisations not only was a certain ideology promoted, but these leaders were also included, taken to meetings, introduced to influential financiers, etc. For example, Matthias Karlsson, one of the main people in the party of the Swedish Democrats, is a regular at those gatherings. He had founded the *Edmund Berk Foundation* in Sweden, and legitimisation and pacification of the SD and their withdrawal from anti-NATO rhetoric was achieved through him. This was a very important issue in the 2018 elections, and that was the year they completely changed their attitude and accepted NATO.

Coincidentally, Roger Scruton and Gilbert Chesterton are the most important names from the intellectual milieu that can be heard at these gatherings. Yoram Hazony's book, *The Virtue of Nationalism* (Hazony, 2021) has also been very influential in the past few years.

An extremely wide range of foundations, financiers and intellectuals are involved in this work. *The Heritage Foundation*, the *Edmund Burke Foundation* from the USA, the *World Congress of Families* and the *Bow Group* from Britain are just some of the many entities of this type. It is no coincidence that a number of serious gatherings were held in Italy, where Steve Bannon stayed for years and had his own centre. In March 2019, the *World Congress of Families* conference was held in Verona. Salvini and Katalin Novak (then minister and now President of Hungary) both spoke at it, but the rising star was Meloni, who had 10% of the votes at the time. Her speech from that gathering, where she described herself as "a mother, a woman and a Christian" is viral today. This entire story became even more important after the start of the war in Ukraine. The so-called CPAC conferences, in which Meloni also participated, have become increasingly important last year.

It should be noted that, prior to the elections, a story was published in the *Washington Post* that Russians were financially helping certain parties around the world, as well as in Europe (Ryan, 2022). This directly targeted Salvini and brought him down to almost 8%. He maintained a moderate attitude towards Russia, and it seems that this was the reason for his downfall. Votes that were intended for him went instead to the Brothers of Italy, a party that - through cooperation with the *Aspen Club* - increasingly demonstrated willingness to join the anti-Russian bloc.

In the meantime, numerous contacts have been made at the level of members of the new radical right in a number of countries. The PIS is building better relations with the Brothers of Italy and has invited Marine Le Pen to Warsaw in an attempt to see whether she would be open to cooperation. The main goal of

this entire operation is to weaken Brussels' and above all Germany's influence and power in Europe along the lines of Brexit. So, Poles and Hungarians should be provided with anti-Brussels allies in Western Europe, and, riding a wave of popularity, this entire new radical pro-NATO right should be organised into a strengthened pro-English ERC group in the European Parliament, which would then aspire to become one of the largest after the next elections in 2024. All the members of the European Identity Group are currently in the process of being weakened, and then reoriented, because they symbolise closeness with Russians. In France, additional work is being done with *Marion Maréchal-Le Pen*, who has distanced herself from her aunt and seems to be building her own special political and intellectual network.

The Poles are the most important subject here but Orbán is not far behind, despite his slightly better relations with Russia. As already mentioned, he is approaching the ECR and not the European Identity Group, and has very serious Atlantic connections. John O'Sullivan, former adviser to Margaret Thatcher, has lived in Budapest for more than ten years now. He heads the Danube Institute, a distinctly pro-Atlantic organisation, but also performs numerous tasks for the Orbán administration. Just like in Poland, there are many American professors and intellectuals in Budapest, especially at the Matthias Corwin College and the Danube Institute.

Therefore, Meloni, as well as SD, will strengthen the anti-Brussels and anti-German front in the EU and provide important support to Washington and the British. In Germany, through ecology and Friday Marches for Freedom, foreign factors and foundations have completely imposed the new green agenda, which has turned into pure Atlanticism practically overnight. The Greens, the liberals and increasingly the opposition CDU are turning into distinctly anti-Russian parties, and the entire public space in the country is covered in blue and yellow flags in support of Ukraine, despite the opposition of ordinary people.

All in all, taking charge of the only area in Europe where the Americans and the English could encounter problems and pulling the right-wing parties away from the Russians and attracting them to NATO is a very serious and important project. With the help of the Anglo-Americans, it seems that Orbán and above all Kaczyński have found serious partners in the West, with whom they will be able to form a very strong group in the European Parliament in 2024 and thus challenge and block various initiatives of the European Council.

ЛИТЕРАТУРА / LITERATURE

- Бышок, С. (2016). *Брексит и евроскептики. Европейцы против ЕС*. Москва: Книжный мир
- Ђурковић, М. (2019). *Десна мисао у ХХ веку*. Сремски Карловци, Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића.
- Хазони, Ј. (2021). *Врлина национализма*. Београд: ИЕС, Clío.
- Вакјић, Ј. (2018). *Европска крајња десница, 1945–2018*. Београд: Clío.
- Đurkovic, M. (2022). Disputes regarding Istanbul Convention in Europe. *Sociologija* 64(4) (forthcoming).
- Grobe, S. (2019). Ibiza-gate: The story behind Austria's political hurricane. *Euronews*, 26.9.2019. <https://www.euronews.com/my-europe/2019/09/26/ibiza-gate-austria-s-political-hurricane>.
- Hartlinsky, M. (2019). Twins in Power. *Polish Political Science Review. Polski Przegląd Politologiczny* 7(1): 96–106.
- Ноббауер, Н. (2004). *Проширење ЕУ на исток, Од Драг нах Остен до периферије ЕУ интеграције*. Београд: Филип Вишњић.
- Минклер, Н. (2016). *Сила у Сређишту, нови задаци Немачке у Европи*. Београд: Албатрос plus.
- О'Сулливан, Ј. (2015). Introduction. In: O'Sullivan, J. Pócsa, K. (eds.). *The Second term of Victor Orbán, Beyond Prejudice and Enthusiasm*. Budapest: Danube Institute (ix-xxiv).
- Orban, V. (2014). Viktor Orbán's speech at the XXV. Bálványos Free Summer University and Youth Camp Băile Tușnad (Tusnádfürdő). *Budapest Beacon*, 26.7.2014. <https://budapestbeacon.com/full-text-of-viktor-orbans-speech-at-baile-tusnad-tusnadfurdo-of-26-july-2014/>.
- Plattner, M. F. (2019). Illiberal Democracy and the Struggle on the Right, *Journal of Democracy* 30(1): 5–19.
- Pytlas, B. (2020). From Mainstream to Power: The Law and Justice Party in Poland. In: Decker, F., Henningsen, B., Lewandowsky, M. (eds.). *Aufstand der Außenseiter. Die Herausforderung der europäischen Politik durch den neuen Populismus*. Baden-Baden: Nomos (401-415).
- Ryan, M. (2022). Russia spent millions on secret global political campaign, U.S. intelligence finds. *The Washington Post*, 13.9.2022. <https://www.washingtonpost.com/national-security/2022/09/13/united-states-russia-political-campaign/>.